

Video edukacija

Video kūrimas ir medijų edukacija

Vadovas

Įvadas į video edukaciją

1. Video projektų pedagogika
2. Siūlomos temos Jūsų video projektui
3. Kokių video kamerų man prireiks?
4. Ko reikia montažui?
5. Kaip pasidalyti sukurtu video?
6. Bendradarbiaukime – prisijunkite prie mūsų video kursų
7. Palaikykime ryšį – prisijunkite prie mūsų tinklo

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Įvadas į video edukaciją

Šiltai sveikiname video edukaciją. Šiame vadove norime apibendrinti savo mintis apie video edukaciją ir padėti Jums pasirenkant temas ir gilinantis į video¹ kūrimo techniką bei taip suteikti konkretų pagrindą gerai pradžiai. Šis vadovas paremtas mūsų plačia patirtimi įgyvendinant video kūrimo projektus mokykloje – projektus, kurie leidžia mokiniams patiems kurti video ir formuluoti žinutes, kurias nori perduoti auditorijai, bei vėliau įvertinti ir aptarti, kokias žinutes pavyko sukurti. Video projektai yra įdomus kasdienės mokymo veiklos papildymas, jie jaudina ir skatina mokinius įsitraukti. Be to video projektai gali praversti mokykloje rengiant tarptautinius projektus.

Video projektas – tai video kūrimas dirbant drauge. Net jei tai skamba gąsdinančiai, neverta baimintis – galima pradėti nuo trumpų ir paprastų užduočių, nėra reikalo kurti vaidybinį pilnametražį filmą. Galite pradėti nuo pamokos fragmento įrašymo arba tiesiog kamera pagauti įdomų paskirą momentą. Įrašytų vaizdų galima nemontuoti. Jei Jūsų pamokos laikas ribotas, galite projektą susieti su savarankišku video kūrimu ne pamokų metu. Projekte svarbiausia – *procesas* ir *refleksija* t.y. nuolatinis klausimų kėlimas: kas daroma ir kodėl. Kai tik jausitės pakankamai susipažinę su pateiktomis užduotimis, galėsite imtis ilgesnių ir daugiau iššūkių keliančių projektų.

Nebūtina profesionaliai išmanyti video techniką ir turėti visą galimą video įrašymui ir montazui naudojamą įrangą. Galite naudoti tą įrangą, kurią jau turite. Net ir paprasta technika gali daugiau nei atrodo. Pradėti galite nuo fotoaparato (beveik visi fotoaparatai turi filmavimo funkciją) arba net nuo išmaniojo telefono. Daugelyje kompiuterių yra įdiegta montažo programinė įranga, o jei nėra – galima ją nemokamai atsisiųsti iš interneto. Daugumai edukacinių video kūrimo projektų jos pilnai pakanka. Prireikus pagalbos su technine ar programine įranga, aukštesnių klasių moksleiviai dažnai turi pakankamai išmanymo padėti. Daug svarbiau suprasti *idėjas*, su kuriomis norite dirbti, nei giliai išmanyti techninius aspektus.

Tikimės, kad šis vadovas Jums pravers. O jeigu turite daugiau klausimų – rašykite mums. Bet nepamirškite pasidalyti ir savo idėjomis ir video kūriniais!

Šį vadovą taip pat galite atsisiųsti arba www.viducate.net, arba www.mediaeducation.net

---

¹ Norėtume pažymėti, kad terminu „video“ šiame tekste vadiname bet kokiomis priemonėmis ar formatu sukurtą audiovizualinį ar, kitaip tariant, judančių vaizdų kūrinį – ilgesnę ar trumpesnę filmuotą medžiagą, vaizdų montažą, animaciją, meninį trumpametražį filmą, videointerviu ir kt. Kadangi šiandien plačiai įsigalėjusiomis skaitmeninėmis technologijomis kurti paprasta ir patogu, daugiausiai kalbėsime apie skaitmeninius video.

1. Video projektų pedagogika

Video edukacija nėra skirta išmokti, kaip naudotis video kamera arba video montažo programine įranga. Tai ko mes siekiame – paskatinti mokinius mąstyti kritiškai šiuolaikiniame medijų pasaulyje. Net ir labai paprastų video kūrimas – būdas to siekti. Tai kertinė mintis slypinti už visos mūsų skatinamos video edukacijos veiklos. Mums rūpi geresnis medijų nešamų žinučių suvokimas, aktyvumas keliant klausimus ir kuriant savo pačių žinutes.

Svarbu, kad video projektai būtų gerai suplanuoti. Reikia mokiniams skirti pakankamai laiko aprašyti video kūrinys atsiskleisiantį sumanymą ir numatyti pakankamai laiko to, kas sukurta refleksijai. Refleksija yra svarbi visuose etapuose, žinoma, ir baigiamojo įvertinimo metu, kai lyginame pradinius sumanymus su galutiniu rezultatu.

Lygiai tiek pat svarbus ir bendradarbiavimas – judančių vaizdų kūrimas yra komandinė veikla. Scenarijų rašymas, filmavimas ir medžiagos montžas teikia mokiniams daug galimybių aktyviai diskutuoti, aptarti kilusias idėjas ir rasti bendrą sprendimą. Kolektyvinis darbas su audiovizualine medžiaga skatina tarpusavyje diskutuoti apie reikšmes ir emocijas. Projekto pabaigoje kiekviena grupė pristato savo sukurtą darbą ir paliekama erdvės aptarti projekte įgytas patirtis.

Video kūrimas yra vertinga galimybė bendrai veiklai ir puikus būdas paskatinti klasę ar visą mokyklą dalytis įspūdžiais. Dalijimasis sukurtais video su kitais mokiniais, ypač iš kitos kultūrinės aplinkos, padeda mokiniams geriau suprasti save ir savo aplinką. Be to kūryba ir savo darbo pristatymas leidžia atviriau priimti ir kitų sukurtus video darbus. Tokiu būdu video projektai gali būti puikiai tarpkultūrinio mokymosi priemone.

Jeigu norėtumėte daugiau sužinoti apie video pedagogiką, apsilankykite skyrelyje *Background* tinklapyje www.viducate.net. Bendresniam medijų edukacijos koncepcijos supratimui patyrinėkite www.mediaeducation.net. Smulkesniame skirsnyje “Across the Curriculum” galite PDF formatu atsisiųsti leidinį “Media Education across the Curriculum”.

2. Siūlomos temos Jūsų video projektui

Video projektui galima pasiūlyti neišsemiamą gausybę temų. Iš esmės viskas, ką darote, gali būti fiksuojama ir tyrinėjama naudojant video. Viducate projekte mes nusprendėme skirstyti video darbus pagal kelias tarpusavy persipynusias temas: *kūrybiškumas, aktyvus pilietiškumas ir tarpkultūrinė komunikacija*. Įvadą į kiekvieną iš šių temų ir pavyzdžius galite rasti šioje gerosios patirties pavyzdžių duomenų bazėje:

(http://www.viducate.net/index.php?option=com_content&view=article&id=81&Itemid=116).

Šios temos nesunkiai susiejamos su **mokomais dalykais**. Esame įgyvendinę projektų susijusių su kūno kultūra, istorija, biologija ir užsienio kalbomis, tačiau, žinoma, galimos sąsajos ir su kitais dalykais. Jeigu ieškote idėjos, kodėl nepasirinkus vienos iš šių:

- **Kūno kultūra:** sukurkite trumpą video apie sporto žvaigždes (ir aptarkite, kaip sportas pristatomas medijose, <http://www.mediaeducation.net/EN/themesSport.htm>).
- **Istorija:** pasirinkite praeities įvykius ir paprašykite vaikų sukurti trumpą dokumentinį filmuką (siejant su klausimu, kaip perteikiama istorija, <http://www.mediaeducation.net/EN/themesHistory.htm>).
- **Biologija:** sukurkite trumpus video, kuriuose mokiniai pristatytų save kaip reklaminius veidus (ir aptarkite, kaip reklamoje vaizduojamas kūnas, <http://www.mediaeducation.net/EN/themesBiology.htm>).
- **Užsienio kalbos:** nufilmuokite trumpus video apie pasirinktus žodžius arba pastatykite trumpą vaidinimą (www.divisproject.eu).

Dar viena mintis – **televizijos žinių laida**. Pasirinktoje mokyklos erdvėje galite įrengti paprastą žinių studiją, kurioje įvairaus amžiaus moksleiviai kurtų trumpus žinių reportažus apie mokyklos ar jos kaimynystės naujienas. Tai gali paskatinti įdomias diskusijas apie tai, kaip atrenkamos naujienos šalies televizijų žinioms (daugiau informacijos apie tai galite rasti čia: www.23muskeltiere.de/europe.htm).

Arba galite išmėginti sustabdyto kadro (angl. *stop-motion*) techniką. Tai paprasta animacijos technika, kuri leidžia sukurti judančius vaizdus iš statiškų kadro. (http://viducate.net/attachments/065_join%20in%20task%20creativity.pdf)

3. Kokių video kamerų man prireiks?

Filmuoti video galima įvairia technika. Žinoma, visų pirma įvairiais formatais ir kokybe filmuojančiomis video kameromis, bet taip pat ir video parinktį turinčiais fotoaparatais, kompiuterio kameromis ir išmaniaisiais telefonais.

Paprastai **video kameros** yra patogios naudoti ir turi platesnį objektyvą, gali pritraukti ir nutolinti vaizdą ir gerai įrašyti garsą. Senesni modeliai vis dar gali įrašinėti į kasetę (mini-DV) arba mini-DVD, tuomet medžiagos perkėlimui prireiks "firewire" laido, kuriuo prijungsite ją prie kompiuterio. Tačiau šiomis kameromis vis dar galima naudotis rengiant video projektus. Jų vaizdo kokybė vis dar gera, tik naudoti kebliau nei naujesnes į atminties kortelę įrašančias video kameras.

Į atminties kortelę įrašančios video kameros šiandien jau tapę standartu. Jas galima prijungti prie kompiuterio USB laidu arba įdėdami atminties kortelę. Šiomis kameromis nufilmuoti video gali būti tuoj pat peržiūrėti kompiuteryje. Tai labai palengvina darbą rengiant projektą mokykloje, nes video medžiagos nereikia kopijuoti, kaip tai įprasta dirbant su į kasetes įrašančiomis kameromis. Video kameros gali būti dviejų kokybės lygmenų – *standard definition* (SD) arba aukštesnės kokybės – *high definition* (HD). SD kameros puikiai tinka video projektams, jomis nufilmuotą medžiagą galime paprasčiau ir greičiau montuoti, nes ji nereikalauja didelių kompiuterio pajėgumų. Tačiau akivaizdu, kad ateityje HD kameros taps įprastinėmis.

Dauguma **fotoaparatai** turi video funkciją, kurios pakanka edukaciniam projektui. Tačiau prieš pradėdami nepamirškite patikrinti ar įrašomo garso kokybė ganėtinai gera ir ar galite nufilmuotą medžiagą montuoti kompiuteriu. Kai kurie fotoaparatai vaizdus įrašo rečiau sutinkamais formatais. Naujausi **veidrodiniai fotoaparatai (angl. SLR) ir daugiakomponentiniai fotoaparatai** vis kokybiškiau įrašo video. Jie netgi tapo madingi tarp pusiau profesionalų. Keičiami objektyvai atveria daugiau erdvės reikštis kūrybiškumui – tai labai praverčia aukštesnių klasių moksleivių vizualiniuose projektuose.

Daugelis **išmaniųjų telefonų** jau turi HD video įrašymo parinktį. Tačiau jų objektyvas paprastai yra ribotų galimybių ir ne tokia gera garso įrašymo kokybė. Visgi jie labai patogūs ir daug mokinių juos jau turi. Tai puikus sprendimas projektui, kuriame norėtumėte, kad vienu metu dirbtų kelios mokinių grupės. Daugeliui išmaniųjų telefonų yra pritaikyta paprasta video montažo programinė įranga. Pasitikrinkite, kokios galimybės ją gauti.

Kompiuterio kameros paprastai yra įmontuotos nešiojamuose kompiuteriuose, tačiau galite įsigyti nebrangių kamerų ir stacionariems kompiuteriams. Šios kameros gali būti naudojamos filmuoti veiksmą, vykstantį

priešais kompiuterį, iškart perkeliant filmuojamą medžiagą į internetą (pvz. *YouTube* siūlo šią galimybę).

Jei garsą norite įrašyti kokybiškai, turėtumėte rinktis arba atskirą garso įrašymo įrangą, kuria galima įrašyti garsą į atminties kortelę, arba geresnę kamerą, kuria galima sujungti su išoriniu mikrofonu ir, jei yra galimybė, ir su ausinėmis, kurios suteikia galimybę prižiūrėti garso įrašymo kokybę filmavimo metu.

4. Ko reikia montažui?

Video montažas yra įdomus procesas, kurio metu video kūrinys įgyja formą, išryškėja video perteikiama žinutė ir pasirenkami režisūriniai sprendimai. Montažas gali būti vertinga veikla grupėje. Įsitinkite, kad mokiniai medžiagą montuotų grupelėmis po du ar tris. Tai suteiks jiems galimybę diskutuoti, ką jie nori sukurti. Montažas – itin svarbus etapas, leidžiantis suprasti, kaip kuriami filmai.

Abi pagrindinės kompiuterio operacinės sistemos (*Windows / Mac*) siūlo video montažo programinę įrangą – **Movie Maker** ir **iMovie**. Abu variantai yra daugiau nei pakankami edukaciniams video projektams. Jei Jūsų *Windows* versija viena naujesnių, *Movie Maker* gali reikėti atsisiųsti. Tačiau šis atsisiuntimas yra nemokamas. *iMovie* yra paprastai jau įdiegtas kiekviename *Mac* kompiuteryje.

Su *Movie Maker* ir *iMovie* galima atlikti visus pagrindinius montažo veiksmus: galite pasirinkti video įrašus, pritaikyti efektus, sukurti perėjimus tarp kadru, garso efektus ir titrus. Abi programos leidžia parengti rodymui tinkamą sumontuoto video formatą (angl. *export video*), kad galėtumėte filmuku pasidalyti su visa klase, mokykla ar mainų projekto dalyviais. Naujesnės programinės įrangos versijos suderintos su daugeliu video kamerų vaizdo įrašymo formatų, taip pat ir HD formatu. *YouTube* video duomenų bazėje galite rasti daugybę mokomųjų video, kurie gali pagelbėti pradedant dirbti. Štai kelios nuorodos į mokomuosius video apie *Movie Maker* ir *iMovie*:

- Įvadas į *Movie Maker*: <http://www.youtube.com/watch?v=JZXK68NS7gU>
- Įvadas į *Movie Maker* dirbantiems *Windows 7* aplinkoje: <http://www.youtube.com/watch?v=XzSerzuGAtM>
- Montažo *iMovie 9* pagrindai: http://www.youtube.com/watch?v=o9lFvDL_x00&feature=related
- Montažas *iMovie 9* pažengusiems: http://www.youtube.com/watch?v=NSbgYP-G_vY

Kai jau jausitės, kad įgijote video montažo programinės įrangos pagrindus, galite pasidomėti sudėtingesne montažo programine įranga. Pavyzdžiui, *Magix Video deluxe* or *Adobe Premiere Elements*. Abi jos siūlo daugiau galimybių

dirbti su keliais vaizdo takeliais ir siekti geresnės garso kokybės. Sudėtingesnę įrangą verta rinktis dirbant su savarankiškiau kuriančiais aukštesnių klasių moksleiviais.

5. Kaip pasidalyti sukurtu video?

Interneto portalai, tarkime, **You Tube** arba **Vimeo** tapo populiariomis video talpinimo erdvėmis. Jie gali praversti, jei norite, kad apie Jūsų projektą būtų plačiau sužinota ir sukurtus video pamatytų platesnė bendruomenė. Veikia ir edukaciniams tikslams sukurta video erdvė – **teachertube.com**. Visuose šiuose portaluose galite nemokamai įkelti video. Tiesa, pirmiausia turite susikurti paskyrą (angl. *account*), bet dažniausiai tai itin paprasta procedūra.

Visų pirma turite montažo programine įranga sumontuotą video sugeneruoti ir išsaugoti (angl. *export*) rodymui skirtu formatu. Paprastai būna jau nustatytos įprastos parinktys, kurias galite nekeisdami naudoti. Dažniausiai video bus išsaugotas šiais išplėtimais: .mov (quicktime), wmv (Windows Media) ir keturiais mpeg variantais, pavyzdžiui H.264. Jeigu turite gerą interneto ryšį, nereikia pernelyg nerimauti dėl failo dydžio. Daugelis portalų dabar priima ir aukštos kokybės failus, todėl galite rinktis didesnę geresnės vaizdo ir garso kokybės failą.

Įkėlimas į interneto portalą gali užtrukti kelias minutes, priklausomai nuo failo dydžio ir interneto ryšio. Iš anksto apgalvokite, kaip aprašysite įkeltą video ir kokias žymas priskirsite. Jei norite, kad Jūsų video galėtų rasti kiti mokytojai, turite gerai apmąstyti, kokius paieškos raktinius žodžius gali naudoti Jūsų auditorija. Minėti portalai gali būti naudojami ir trumpiems (nemontuotiems) mobiliais telefonais, kompiuterio kamera ar fotoaparatu nufilmuotiems video įkelti. Daugumą šiomis priemonėmis sukurtų video galima įkelti iškart, nieko nekeičiant ir nepritaikant.

Įkėlus video galite pasidalyti juo socialiniuose tinkluose (paprastai tereikia paspausti reikiamą mygtuką prie video). Arba galite nukopijuoti nuorodą (talpinimui skirtą nuorodą, angl. *embed code*) ir patalpinti video savo mokyklos tinklapyje arba bloge (kaip tą padaryti, galite pamatyti čia: <http://www.youtube.com/watch?v=bLZSugn4f4>).

Dar du dalykai, kuriuos turėtumėte patikrinti prieš įkeldami video. Įsitikinkite, kad mokinių kūrinuose nėra naudojama autorių teisių saugoma medžiaga, pavyzdžiui, komercinė muzika, nuotraukos ar filmų ištraukos. Tokiu atveju automatinio teisių turėtojų patikrinimo metu Jūsų video gali būti pašalintas iš portalo. Be to įsitikinkite, kad mokinių tėvai raštu sutiko, kad ši medžiaga gali

būti viešai talpinama. Video kūrinys nerašykite mokinių pilnų vardų ar adresų (taip pat ir elektroninio pašto adresų).

6. Bendradarbiaukime – prisijunkite prie mūsų video kursų

Berlyne dukart per metus rengiame **video edukacijos kursus** Europos mokytojams. Jei šis vadovas buvo Jums įdomus, galbūt norėtumėte vienai savaitei prisijungti prie mūsų komandos Berlyne ir patyrinėti medijų edukaciją ir medijų kūrimą drauge. Kursus remia Europos Komisija, taigi didžioji dalis dalyvių patiriamų išlaidų yra dengiamos europinėmis lėšomis. Susisiekiite ir pateikite paraišką savo šalies Mokymosi visą gyvenimą agentūrai. Išsiaiškinkite, kada Jūsų šalyje skelbiamas konkursas. Daugiau informacijos galite rasti: www.course.mediaeducation.net

Jei video montaže ar apskritai video kūrime esate visiškai naujokas, apsvarstykite galimybę kreiptis **papildomos pagalbos** į vietinę šioje srityje veikiančią organizaciją arba į vyresnius, patirties video montaže jau turinčius mokinius.

7. Palaikykime ryšį – prisijunkite prie mūsų tinklo

Jei norite sulaukti žinių apie vykstančius medijų edukacijos renginius arba domitės idėjomis, kaip dirbti su grupe, užsisakykite mūsų viducate naujienlaiškį. Nuorodą galite rasti viducate pagrindinio tinklapio apačioje dešinėje (www.viducate.net).

Kviečiame rašyti mums laiškus ir siųsti nuorodas į savo sukurtus video bei dalytis savo patirtimi rengiant video projektus ir pasiektais mokymosi rezultatais.

Nekantraujame sulaukti iš Jūsų žinių.

Armin Hottmann armin.hottmann@mediaeducation.net
Kulturring in Berlin e.V., Ernststr. 14/16, 12437 Berlin, Germany

www.viducate.net | www.mediaeducation.net | www.23muskeltiere.de |
www.speechbubbles.net | www.divisproject.eu

twitter: <http://twitter.com/#!/viducate>

facebook: <http://www.facebook.com/#!/pages/Viducate/195818885644>

ning: <http://viducate.ning.com/>

Šią iniciatyvą remia Europos Komisija. Visa atsakomybė už pateiktą turinį tenka autoriui. Europos Komisija neatsako už bet kokią čia pateiktos informacijos panaudojimą.